

ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΗΛΙΟΥΠΟΔΕΩΣ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ

ΛΟΓΟΣ ΕΠΙΜΝΗΜΟΣΥΟΣ

Ν

ΕΚΦΩΝΗΘΕΙΣ ΕΝ ΤΩ Ι. ΝΑΩ Ι. ΤΑ
ΕΙΔΡΧΩΝ ΜΕΓ. ΠΕΥΜΑΤΟΣ ΤΗΣ 21 ΦΕ-
ΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1930 ΚΑΤΑ ΤΟ ΑΡΧΙΕΡΑ-
ΤΙΚΟΝ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΝ ΤΟ ΤΕΛΕΣΘΗΝ
ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΕΝ ΤΩ ΕΠΗΜΕΝΩ ΝΑΩ
ΕΝΤΑΦΙΑΣΘΕΝΤΩΝ ΟΙΚΟΥΜ. ΠΑΤΡΙΑΡ-
ΧΩΝ ΕΩΦΡΟΝΙΟΥ Β' (1789), ΓΑΒΡΙΗΛ Δ'
(1785), ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΥ Β' (1859) ΚΑΙ ΓΡΗ-
ΓΟΡΙΟΥ ΣΤ' (1881).

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

1930

(Ἀνατύπωσις ἐκ τῆς «Ὁρθοδοξίας»)

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ

τῷ φιλτατῷ πατρὶ. Θεοφ. Κ. Μαριονίδῃ
ἐλαχίστῃ ἐνδύσει τῷ πατρὶ
καὶ ἁγιοποιήσῃ Γενναίῳ

ΛΟΓΟΣ ΕΠΙΜΝΗΣΥΟΣ

ΕΚΦΩΝΗΘΕΙΣ ΕΝ Τῷ Ι. ΝΑῶΙ Π. ΤΑ-
ΕΙΑΡΧΩΝ ΜΕΓ. ΡΕΥΜΑΤΟΣ Τῆς 21 ΦΕ-
ΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1930 ΚΑΤΑ ΤΟ ΑΡΧΙΕΡΑ-
ΤΙΚΟΝ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΝ ΤΟ ΤΕΛΕΣΘΕΝ
ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΕΝ Τῷ ΕΙΡΗΜΕΝῶΙ ΝΑῶΙ
ΕΝΤΑΦΙΑΣΘΕΝΤΩΝ ΟΙΚΟΥΜ. ΠΑΤΡΙΑΡ-
ΧΩΝ ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ Β' (1780), ΓΑΒΡΙΗΛ Δ'
(1785), ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΥ Ε' (1859) ΚΑΙ ΓΡΗ-
ΓΟΡΙΟΥ ΣΤ' (1881).

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ
1930

(Ἀνατύπωσις ἐκ τῆς «Ὁρθοδοξίας»)

SISMANOGLIO
MEGALIS

ΔΟΓΟΣ ΕΠΙΜΝΗΜΟΣΥΝΟΣ

Τύποις «Φαζιλέτ» Τάσσου Βακαλοπούλου

Πολλὰς συγκινητικὰς ἱστορικὰς ἀναμνήσεις μᾶς διεγείρει ἡ σημερινὴ μεγάλη ἐπιμνημόσυνος τελετὴ (1) ἢ τελουμένη ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν ἐναρέτων καὶ εὐκλεῶν Οἰκουμενικῶν Πατριαρχῶν Σωφρονίου τοῦ Β', Γαβριήλ τοῦ Δ', Κωνσταντίου τοῦ Β' καὶ Γρηγορίου τοῦ ΣΤ'. Ὑπερήφανον τὸ Μέγα Ρεῦμα, τὸ ἀρχαῖον Μιχαήλιον καὶ χώρᾳ τῶν Ἀσωμάτων, διότι φιλοξενεῖ τὰ ὅστ' αὐτοῦ τειμημένων ἱεροφαντῶν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Φυλάσσει ὡσαύτως ὑπὸ ἀφανισθέντα μνήματα τὰ ὅστ' αὐτῶν Μητροπολιτῶν συνεργατῶν τῶν ἀοιδίμων πατριαρχῶν Σωφρονίου καὶ Γαβριήλ, τοῦ Ἐφέσου Σαμουήλ, τοῦ Κυζίκου Ἀγαπίου, τοῦ διασήμευ καὶ πολυκρότου Νικομηδείας Μελετίου, τοῦ Ἡρακλείας Μεθοδίου, διαδόχου ἀπὸ τοῦ 1760 τοῦ πολυφήμευ Γερασίου (2) καὶ ἀπὸ τοῦ 1777 ἐφόρου τῆς Μ. τοῦ Γ.

(1) Τὸ μνημόσυνον ἐτέλεσαν οἱ Μητροπολίται Ἡλιουπόλεως Γεννάδιος, Ἰμβρου Ἰάκωβος καὶ Λαοδικείας Δωρόθεος.

(2) Τὰς πληροφορίας ταύτας ἔλαβον ἐκ τοῦ χειρογράφου κώδικος τοῦ Μ. Ρεύματος ἀναγράφοντος διάφορα γεγονότα σχετικὰ κυρίως πρὸς τὴν ζωὴν τῆς Κοινότητος Μ. Ρεύματος ἀπὸ τοῦ 1752 καὶ κυρίως 1768. Βλέπε καὶ ἄλλας περὶ τῶν μητροπολιτῶν τούτων πληροφορίας ἐν τῇ μελέτῃ μου : « Ἀγνωστα σημεῖα τῆς πατριαρχείας Ἱερουσολύμων Γ', « Ὁρθοδοξία » τεύχος 46ον σελ. 423 σημ. 2.

Εἰς ἓν πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν γράμμα καταχωρούμενον ἐν τῷ Μεγ. Κώδικι τῆς Κοινότητος [σελ. 47] καὶ γραφὴν κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1784 « διὰ τὸ ἐν μερίδιον τοῦ παγκαρίου ποῦ τὸ εἶχον δώσει εἰς τὸν ἱερομόναχον κ. Ἀμβρόσιον τὸ ἦθος κόσμιον εὐτάκτως διάγοντα πνευματικὸν ἐπὶ πολλὰ ἔτη καὶ ἔπειτα προεστῶτα τῆς ἐκκλησίας . . . » ἀναγινώσκωμεν μεταξύ ἄλλων καὶ τῶν ἐξῆς μητροπολιτῶν τὰ ὀνόματα :

ὁ Ἐφέσου Σαμουήλ

ὁ Ἡρακλείας Μεθόδιος

ὁ Κυζίκου Ἀγάπιος, ἀποθανὼν τῷ 1794. [Βλέπε Σάθα Γ', σελ. 389].

ὁ Νικομηδείας Μελέτιος, ἀποθανὼν τῷ 1791.

Διὰ τὸν Ἡρακλείας Μεθόδιον, [Βλέπε Σάθα Γ', σελ. 389].

Σχολῆς (3) καὶ ἄλλων. Ἴσως αἱ ἐπιτύμβιοι πλάκες τῶν μητροπολιτῶν τούτων μεταποτισθεῖσαι κατὰ τὰς πυρκαϊὰς τοῦ 1798 [ὅποτε δις ἐκάη ὁ ναὸς οὗτος] σκεπάζουν μὲ ἐξασφαισθέντα ἐπιτύμβια τὸ δάπεδον τοῦ παραπλεύρως κειμένου παρεκκλησίου τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς. Τὸ Μέγα Ρεῦμα ἐφιλοξένησε τοὺς ἐκκλησιαστικούς τούτους ἄνδρας καὶ ζῶντας διοικοῦντας τὴν Ἐκκλησίαν καὶ δρῶντας ὑπὲρ αὐτῆς. Ἐδῶ, εἰς τὸν χώρον αὐτόν, κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1783 ἐπὶ πατριάρχου Γαβριὴλ ἐξελέγη πατριάρχης Ἀλεξανδρείας ὁ ἐπίσκοπος Μετρῶν Γεράσιμος (4), καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν περίπου ἐποχὴν ἐξελέγησαν μητροπολίται Ἀγγιᾶλου καὶ Λήμου.

Διατί τὸ Μέγα Ρεῦμα προσεῖλκυσε τοὺς δικεκριμένους αὐτοὺς κληρικούς καὶ πολλοὺς ἄλλους λογάδας τοῦ Γένους, ἡγεμόνας καὶ καπιεχαγιάδας τῶν πάλαι ποτε παραδουναβείων Ἡγεμονιῶν Βλαχίας καὶ Μολδαβίας, μεγάλους Λογοθέτας, Διερμηνεῖς τοῦ Ὄθωμ. Κράτους καὶ ἄλλους ; (5) «Ἐὰν πρὸς κατοικίαν ἀνθρώπων, λέγει ὁ μακαρίτης Σιαρλάτος ὁ Βυζάντιος, ἡ φύσις ὤρισε τόπους τινὰς ἐκλεκτούς, ὀλίγοι τῶν ἐν τῇ Οἰκουμένῃ δύνανται νὰ φιλονεικήσωσι τὰ πρωτεῖα πρὸς τὸ ἀκρωτήριο τοῦ Μεγ. Ρεύματος». [Κωνσταντινούπολις, τόμ. Β' σελ. 118]. Ἀνατρέξωμεν πρὸς τὸ παρελθόν, ἴδωμεν τοὺς πατριάρχας ἐν τῇ διοικήσει τῆς Ἐκκλησίας, σκεπτομένους, ὁμιλοῦντας καὶ δρῶντας δι' αὐτὴν. Τοὺς βλέπομεν τὴν στιγμὴν αὐτὴν νοερῶς στέκονται στὴν παραλίαν· ἔχουν ἐμπρὸς τοὺς τὰ κυανᾶ νερὰ τοῦ Βοσπόρου ὡς ἓνα πράσινον τάπητα προσευχῆς· προσεύχονται· ἀντικρὺ τῶν εἶναι τὰ ὠραῖα τοπία τῆς ἀσιατικῆς ἀκτῆς τοῦ Βοσπόρου· ἡ καταπράσινη γλόη, τὰ γραφικώτατα δένδρα καὶ ὄλαι αἱ καλλοναὶ καὶ τὰ θαυμάσια τῆς δημιουργίας ποὺ μᾶς ὀδηγοῦν ἀπὸ τὰ δημιουργήματα πρὸς τὸν δημιουργόν, ἀπὸ τὸ πεπερασμένον πρὸς τὸ ἄπειρον. Προσεύχονται καὶ πρὸ τῶν μαγευτικῶν ἐκείνων ἐκφάνσεων τοῦ μεγαλείου τῆς Φύσεως προφέρουν τὰ λόγια τοῦ οὐρανοβάμονος Παύλου «τὰ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασι

(3) Βλέπε σχετικὰ πρὸς τὴν σύστασιν Ἐφορίας Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς ἐν Ἐκκλησιαστικῷ Δελτίῳ Καλλιφρονος ἔτος Γ' σελ. 51-52, σημ. α'.

(4) Τῆς εἰκοστῆς Ἰουνίου 1783 . . . ἐκλογῆ καὶ ψήφω . . . προσεβιβάσθη εἰς τὸν ἀγιώτατον ἀποστολικὸν θρόνον Ἀλεξανδρείας ὁ Μετρῶν ἐπίσκοπος κύριος Γεράσιμος, γενομένης τῆς μεταθέσεως ἐν τῷ ναῷ τῶν Ἀσωμάτων κειμένῳ κατὰ τὸ Μέγα Ρεῦμα. —Σεργίου Μακρᾶίου Ἐκκλ., Ἱστορία παρὰ Σάθα Μεσαιων. βιβλιοθήκη τόμ. Γ' σελ. 255 καὶ Κεκουλέ, Ἱστορία τοῦ ναοῦ Μ. Ρεύματος ἐν Δελτίῳ τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρίας τόμ. Η' σελ. 226.

(5) Εἰς τοὺς δύο παλαιούς κώδικας-μέγαν καὶ μικρὸν-ἀπαντῶμεν ὀνόματα σημαντικωτάτων γνωστῶν οἰκογενειῶν, ὡς Ὑψηλάντας, Σούτσους, Μουρούζους, Καλλιμάχας.

νοούμενα καθορᾶται, ἢ τε αἰδῖος αὐτοῦ δύναμις καὶ θεϊότης». Πρὶν νὰ ἀπαγγείλουν τὴν τελευταίαν λέξιν τῆς μεγαλειώδους αὐτῆς φράσεως τοῦ ἀποστ. Παύλου ζητοῦν τὰς νοερὰς πτέρυγας τοῦ Δαβὶδ διὰ τὰς ὁποίας ἔλεγε «τίς δώσει μοι πτέρυγας ὥσει περιστερᾶς καὶ πετασθήσομαι» καὶ μὲ αὐτὰς ἀναβαίνουν εἰς τὸν οὐρανὸν τοῦ οὐρανοῦ, ἐκεῖ ἀπολαύουν ἰδανικωτέρας θεωρίας καὶ ἐν τῇ θεῖᾳ ἐκείνῃ μέθῃ ἐπαναλαμβάνουν τὸ τοῦ Προφητάνακτος «χορτασθήσομαι ἐν τῷ ὄφθῆναί μοι τὴν δόξαν σου». Κατέρχονται πάλιν νοερῶς ἀπὸ τὰ οὐράνια εἰς τὰ ἐπίγεια· ἐξακολουθοῦν τὸν ὕμνον πρὸς τὴν Φύσιν καὶ τὸν θεῖον δημιουργόν, λαμβάνουν ἀνὰ χεῖρας τὴν πνευματικὴν λύραν τοῦ Δαβὶδ διὰ νὰ τονίσουν τὸ ἐφόμνιον ἐκεῖνο ποὺ εἶναι ἡ θαυμασία κατακλείς τοῦ προομιακοῦ ψαλμοῦ καὶ συγχρόνως ὁ θαυμάσιος καὶ ἐκφραστικώτατος ἐπίλογος τοῦ ὕμνου πρὸς τὸν δημιουργόν τοῦ παντός «ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου, Κύριε, πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας». Εἰς τὴν προσευχὴν τῶν δὲν λησμονοῦν καὶ τὴν ἐκκλησίαν. Πῶς θὰ τὴν λησμονήσουν ἀφ' οὗ αἰσθάνονται ὅτι δι' αὐτὴν ζῶσι καὶ δι' αὐτὴν πρέπει νὰ ἀποθάνωσι ; Σκέπτονται διὰ τὴν πνευματικὴν ὀλκάδα τοῦ Χριστοῦ. Παρακαλοῦν τὸν Θεὸν νὰ φυλάττῃ τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα, νὰ ὀδηγῇ αὐτὸ εἰς νομάς σωτηρίους, νὰ φωτίζη τοὺς ποιμένας καὶ τοὺς ποιμαινομένους. Αὐτὸ εἶναι τὸ θέμα καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ συχνοῦ ἐπ' ἐκκλησίας κηρύγματός των. Εἰς τὴν διδαχὴν ἐπ' ἐκκλησίας πρὸς τὸν λαὸν ἰδιαιτέρως διεκρίνετο Σωφρόνιος ὁ Β' [1774—1780] ἀναγθεὶς εἰς τὴν οἰκουμενικὴν καθέδραν ἀπὸ τὸν θρόνον τοῦ ἀδελφοθέου Ἰακώβου. Εἶχε γεννηθῆ εἰς ἓν χωρίον παρὰ τὴν Δαμασκόν. Προεχειρίσθη Μητροπολίτης Χαλεπίου, ἔπειτα Πενταπόλεως καὶ κατόπιν Πατριάρχης Ἱεροσολύμων. Ἐνεκα τῶν ἀναγκῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἤδρευε σχεδὸν διρκῶς—ὡς καὶ πολλοὶ ἄλλοι προκατόχοί του—ἐν Κων/πόλει. Ἡ βαθεῖα γνῶσις τῆς τε τουρκικῆς καὶ ἀραβικῆς (6) συνετέλεσεν ὥστε νὰ ἐκτιμηθῆ ὑπὸ τοῦ τότε ὑπουργοῦ τῶν ἐξωτερικῶν Ἰσμαὴλ μπέη καὶ ὅτε κατὰ τὴν δευτέραν πατριαρχεῖαν τοῦ κλεινοῦ Σαμουήλ τοῦ Χαντζερῆ ἐχήρευεν ὁ οἰκουμενικὸς θρόνος, διάδοχος αὐτοῦ ἀνεδείχθη ὁ ἐνάρετος καὶ διδακτικὸς Σωφρόνιος. (7) Φίλος τῆς μουσικῆς κατεγοητεύετο ἀπὸ τὸ κελάδημα τῶν πτηνῶν. Ἐνεῖ ἐπάνω εἰς τὸν προφήτην Ἥλιαν, κάτω ἀπὸ τὰ φυλλώματα τῶν γηραιῶν πλατάνων, ἤκουε τὸ ἄσμα τῶν πτηνῶν, «τῶν ὠδικῶν ὀρνί-

(6) Ἄθ. Κ. Ὑψηλάντου, τὰ μετὰ τὴν Ἄλωσιν σελ. 539 «τέτοιον ἄνθρωπον ἔχοντες δὲν τὸν κάμνετε Πατριάρχην», εἶπεν ὁ Ἰσμαὴλ βέης εἰς τὸν Δραγομάνον τῆς Πόρτας Κωνσταντῖνον Μουρούζην. Ὡς γνωστὸν, τὸ Πατριαρχεῖον μέχρι τοῦ 1878 διὰ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐξωτερικῶν [Ρεῖς ἐφένδη] ἐπεκοινώνει μετὰ τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως.

(7) Κωνσταντίου τοῦ ἀπὸ Σιναίου, Συγγραφαὶ ἐλάσσονες σελ. 160.

θων» καθώς τὰ ἀποκαλεῖ ὁ θεῖος Χρυσόστομος, καὶ ἐκεῖ, ὡς λέγει ὁ Σ. Μακραιῖος, «τὸν νοῦν τοῦ θεοῦ πατρὸς Χρυσστόμου ἀπεσμήξατο». Ἡσθάνετο βαθεῖα τὴν ἐπίδρασιν τῆς μελωδίας ἐπὶ τῆς ψυχῆς. «Οὐδὲν οὕτως ἀνίστησι ψυχὴν καὶ πτεροῖ, λέγει ὁ Χρυσορρήμων, καὶ τῆς γῆς ἀπαλλάττει καὶ τῶν τοῦ σώματος ἀπολύει δεσμῶν, καὶ φιλοσοφεῖν ποιεῖ καὶ πάντων καταγελαῖν τῶν βιωτικῶν ὡς μέλος συμφωνίας, καὶ ρυθμῶ συγκείμενον θεῖον ἄσμα». [Ομιλία ΜΑ' εἰς τοὺς ψαλμούς, Migne 55 στ. 156]. Ὑπὸ τὸ κράτος τῶν ἐντυπώσεων τούτων διατελῶν ὁ ἀείμνηστος Σωφρόνιος ἰδρύει τῷ 1776 μουσικὴν σχολήν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐδίδαξαν ὁ πρωτοψάλτης Δανιὴλ καὶ ὁ ἠδύφωνος καὶ τοὺς πάντας συγκινῶν μὲ τὴν μελωδίαν του Πέτρος ὁ Λαμπαδάριος (8). Ἡ πρὸς τὸν τοιοῦτον πατριάρχην ἀγάπη τοῦ λαοῦ ἐξεδηλώθη πρὸ πάντων κατὰ τὸν θάνατόν του. «Παμπληθοῦς γενομένης τῆς συρροῆς, λέγει ὁ Σέργιος ὁ Μακραιῖος, τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ, καὶ λίαν ἐνδόξου καὶ περιφανοῦς τῆς ἐξόδου καὶ φαιδροτάτης τῆς πανηγύρεως ἐν ῥοδαῖς καὶ ὕμνοις ἐν τῷ ναῷ τῶν Ἀσωμάτων κατὰ τὸ Μέγα Ρεῦμα, ὅπου κατέθεντο τὸ τίμιον αὐτοῦ λείψανον». (9)

Ἐπὶ τὰ ἔχνη τοῦ Σωφρονίου ἐβάδισε καὶ ὁ Πατριάρχης Γαβριὴλ ὁ Δ' [1780—1785] ἀπὸ Παλαιῶν Πατρῶν. Ἐγεννήθη ἐν Σμύρῃ καὶ ὑπηρέτησεν ὡς κληρικὸς παρὰ τῷ πεφημισμένῳ τότε Μητροπολίτῃ Σμύρνης Νεοφύτῳ· προεχειρίσθη ὑπὸ τοῦ Γέροντός του ἐπίσκοπος Μοσχονησίων, βραδύτερον προεβιβάσθη εἰς τὴν Μητρόπολιν Ἰωαννίνων καὶ ἀπὸ τοῦ 1769 μέχρι τῆς ἐκλογῆς του εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον διετέλει Μητροπολίτης Παλαιῶν Πατρῶν (10). Κληρικὸς φιλόπτωχος· πῶσα ὀρφανὰ πτωχὰ περισυνέλεξε καὶ ἐπροσιάτευσεν ἐδῶ «στὸ χωριὸν»!! «Οὐδένα παρελύπησεν ἢ ἀλγοῦντα οὐκ ἐθεράπευσεν» ὡς πολλὴ ὀρθῶς λέγει ὁ Σ. Μακραιῖος. «Προειπὼν τὴν μικρὰν νόσον βίβω αὐτῷ εἶναι τέλος, ἡσυχος, περιχαρὴς καὶ φαιδρὸς πρὸς Κύριον ἐξεδήμησε». Αἱ φωναὶ τῆς εὐχαριστίας καὶ εὐγνωμοσύνης τῶν ταλαιπωρουμένων ἀντηχοῦν σήμερον εἰς τὴν οὐράνιον κατοικίαν τοῦ ἀοιδίμου πατριάρχου. Τὴν κατὰ τὰς ἀρετὰς ὁμοιότητα τῶν δύο πατριαρχῶν ἀναγινώσκομεν καὶ εἰς τὸ σωζόμενον ἐπιτύμβιον αὐτῶν. «Θρόνον τε κοινόν, ἀλλὰ κοινὸν καὶ τάφον, τέλος βίου ἓν, ἀλλὰ καὶ δόξαν μίαν, ἄνω τε λῆξιν πρὸς Θεὸν πέλας ἔχει, σὺν Σωφρονίῳ Γαβριὴλ

ὁ ἐκ Σμύρνης ὁ πατριάρχης πρᾶς τῆς οἰκουμένης» (11). Κατὰ τὰς προμνησθείσας δύο πυρκαϊὰς ἐθραύσθησαν αἱ πλάκες τοῦ τάφου των· κατὰ τὴν παράδοσιν τὰ ὀστᾶ των φυλάσσονται κάτω ἀπὸ τὸ σημερινὸν «προσκυνητᾶρι». Ἄλλη ἦτο ἡ τύχη τῶν ἄλλων δύο πατριαρχῶν τῶν ἐνταφιασθέντων ὡσαύτως ἐν τῷ ναῷ τοῦ Μ. Ρεύματος Κωνσταντίου τοῦ Ρ' [1859] καὶ Γρηγορίου τοῦ ΣΤ' [1881]. Ὁ φιλόκαλος καὶ μεγαλοπρεπῆς πατριάρχης Ἰωακείμ ὁ Γ' τῷ 1906 ἐτέλεσεν ἀνακομιδὴν τῶν δύο τούτων πατριαρχῶν καὶ ἐναπέθηκε τὰ ὀστᾶ αὐτῶν εἰς τὸ μαρμάρινον μνήμα, ὅπερ βλέπετε εἰς τὸν κήπον τῆς ἐκκλησίας ταύτης. Ὁ Κωνσταντῖος ὁ Β' ὡς καὶ ὁ Γρηγόριος ὁ ΣΤ' ἀπέθανον ἐνταῦθα ὡς πρῶην Κων/πόλεως. Ὁ ἀείμνηστος Κωνσταντῖος διέμεινεν ἐν Μ. Ρεύματι ἀπὸ τοῦ 1835—1859. Τὸ ὄνομά του συχνάκις ἀπαντᾷ εἰς τοὺς κώδικας τῆς Κοινότητος Μ. Ρεύματος. Εὐηργέτησε πολλαχῶς τὴν χώραν ταύτην. Ὁ διάκονός του Ἰωακείμ Μεγαρευμαιώτης, ἀδελφὸς τοῦ Στεφάνου Κεχαγιᾶ καὶ θεῖος τοῦ ἐσχάτως ἀποθανόντος σιὸρ Γιάνκου, ἀνεδείχθη διὰ τῶν ἐνεργειῶν του Μ. Πρωτοσύγκελλος τοῦ Οἴκουμ. θρόνου καὶ ἀπὸ τοῦ 1853 Μητροπολίτης Λήμνου θεαρέστως ποιμάννας τὴν ἐπαρχίαν ἐκείνην ἐπὶ 37 ἔλα ἔτη. Κληροδοτήματα τοῦ ἀειμνήστου Πατριάρχου [ἀμπέλια, χωράφια] δωρηθέντα εἰς τὴν Κοινότητα, φέρουν ἀκόμη τὸ ὄνομά του καὶ τοῦ ἐπ' ἀνεψιᾶ γαμβροῦ του Ἰ. Φιλαλήτους, καθηγητοῦ τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς.

Τὸν δὲ ἀληθινὸν πατριάρχην Γρηγόριον τὸν ΣΤ', πατριαρχεύσαντα δις ἀπὸ τοῦ 1835—1840 καὶ ἀπὸ τοῦ 1867—1871, ἐνθυμοῦνται πολλοὶ γέροντες τῆς Κοινότητος. Ὅλοι δὲ βλέπομεν τὴν παραθαλάσσιον κατοικίαν του. Ἀντηχοῦν ἀκόμη εἰς τὸν ἱερόν αὐτὸν τόπον τὰ πατρικὰ λόγια τοῦ καλοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου, τὰ ὁποῖα τὴν ἐσπρῆν τῆς Ἀγίας Τριάδος τοῦ 1867 ἀπηύθυνε πρὸς τοὺς ἐνορίτας. «Παριστάμενοι ἤδη, ἔλεγεν ὁ πατριάρχης, ἐν τῷ μέσῳ ὕμῶν, φίλτατα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ τέκνα, καὶ πρὸς ὑμᾶς τὸν πατρικὸν ἀποτεῖναι λόγον προτιθέμενοι, **πολλὰ καὶ ποικίλα ἐν ἑαυτοῖς αἰσθανόμεθα** τὰ αἰσθήματα· καρδίᾳ πάλλουσα ὑπὸ τῆς πνευματικῆς χαρᾶς, ψυχικῆ συγκεινημένη ἐκ διαφόρων εὐαρέστων ἀναμνήσεων, δάκρυα θυμῆρη πλημμυροῦντα ἀπὸ τῶν γηραιῶν ἡμῶν ὀφθαλμῶν» (12). Τὰ

(11) Σεργίου Μακραιῖου Ἑκκλ. Ἱστορία, παρὰ Σάθχ ἐνθα ἀνωτέρω σελ. 339 καὶ 340.

(12) Β. Δ. Καλλιφρονος Ἑκκλ. Δελτίον τόμος Α' σελ. 68. Ἡ συνέχεια τοῦ λόγου τοῦ μακαρίτου Πατριάρχου ἔχει ὡς ἐξῆς: «Ἰδοὺ ὅ,τι τὴν στιγμὴν ταύτην αἰσθανόμεθα, καὶ δικαίῳ τῷ λόγῳ, διότι καὶ ἡ πολυετής ἡμῶν διαμονὴ εἰς τὴν ὑμετέραν θεόσωστον εὐλογημένην χώραν, ἣν ἐλευθέρῳ ἡμῶν ἐκλογῇ καὶ εὐχαριστήσῃ πρὸς ἰδιωτικὴν κατοικίαν προσιλόμεθα, καὶ ἡ παρὰ τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας πρὸς τὴν

(8) Ὑψηλάντου ἐνθα ἀνωτέρω σελ. 555.

(9) Παρὰ Σάθχ ἐνθα ἀνωτέρω. Τὸν Σέργιον Μακραιῖον ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ ἀντιγράφει καὶ ὁ Κωνσταντῖος ὁ ἀπὸ Συναίου ἐν τῷ μνημονευθέντι ἔργῳ του.

(10) Μ. Γεδεών, Πατριαρχ. Πίνακες σελ. 667.

ζωγραφικῶς τοπία τοῦ Μ. Ρεύματος ἐξύμνησεν ὅτε νέος ὢν ἐσπούδαζεν ἐδῶ κοντὰ εἰς τὴν σχολὴν τοῦ Κουρούτσεσεμ, ἰδρυθεῖσαν τῷ 1803 ἐπὶ πατοιάρχου Καλλινίκου τοῦ Ε΄ τῆ ἐνεργείᾳ τοῦ ἀειμνήστου Δημητρίου τοῦ Μουρούζη. Ζηλωτῆς τῶν πατρικῶν παραδόσεων, ἔνθερος ὑπερασπιστῆς τῆς Ὁρθοδοξίας, ἠγωνίζετο ἐναντίον ἐκείνων οἱ ὅποιοι προσεπάθουν παντοιοτρόπως, γῆν καὶ θάλατταν ἐκίνουν διὰ νὰ παραπλανήσωσι τὸν ὀρθόδοξον λαὸν ἀπὸ τῆς εὐθείας ὁδοῦ καὶ τοῦ ὀρθοῦ φρονήματος. Συκοφαντηθεὶς καὶ ὀδηγηθεὶς ἐνώπιον ἀνωτάτου Δικαστηρίου ἐπέδειξε κατὰ τὴν δίκην θάρρος, σθένος καὶ ψυχραμίαν, τὰ ὅποια μᾶς ὑπενθυμίζουν τὴν καρτερίαν τῶν πρώτων μαρτύρων καὶ ἀθλητῶν τῆς χριστιανικῆς πίστεως. Ἀρετῆ, εὐσέβεια, σύνεσις, μὀρφωσις ἐκόσμουν τὸν αἰδιδίμον πατριάρχην Γρηγόριον τὸν ΣΤ΄. Ἀλλ' ὅταν ὀμιλοῦμεν περὶ τοιούτων προσόντων, ἠμποροῦμεν νὰ μὴ ἐνθυμηθῶμεν καὶ τοὺς τέσσαρας Πατριάρχας, ὑπὲρ ὧν ἐπιτελοῦμεν τὸ σημερινὸν μνημόσυνον, καὶ ἀπ' αὐτοὺς νὰ ἀναδράμωμεν πρὸς τὸ πρότυπον τοῦ Κληρικοῦ, τὸ ὅποϊον ἐξεικονίζει τόσον ζωηρῶς καὶ θαυμασίως ὁ θεῖος Χρυσόστομος ἐν τοῖς περὶ ἱερωσύνης λόγοις αὐτοῦ; Ἀπὸ τὸ πρότυπον τοῦ Κληρικοῦ ἀνατρέχομεν πρὸς τὸ εἶδος τῆς πνευματικῆς ἀρχῆς. «Οὐχ ἀρχόντων τυφός ἐστιν ἐνταῦθα, οὐδὲ ἀρχομένων δουλοπρέπεια, ἀλλ' ἀρχὴ πνευματικῆ, τούτῳ μονον πλεονεκτοῦσα, τῷ τὸ πλεόν τῶν πόνων καὶ τῆς ὑπὲρ ὑμῶν ἀναδέχασθαι φροντίδος, οὐ τὸ τιμᾶς πλείους ἐπιζητεῖν». Οἱ ἀληθεῖς ποιμένες ζοῦν, κοπιᾶζουσιν, ἀποθνήσκουσιν διὰ τὸ ποιμνιόν των. Δὲν ζητοῦν τιμᾶς, δὲν θηρεύουσιν δόξαν, τοὺς ἀρκεῖ ἡ ἀνάπαυσις τῆς συνειδήσεως καὶ ἡ θεία χάρις. «Αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν ὡς λόγον ἀποδώσοντες». Τοιοῦτοι ἦσαν οἱ Πατριάρχαι, οἱ σήμερον ἰδιαίτερος τιμώμενοι ἐν τῷ ἱστορικῷ αὐτῷ ναῷ· πρόκεινται εἰς μίμησιν ὄλων μας, κληρικῶν καὶ λαϊκῶν. Πιθανὸν σημεῖά τινα τῆς ἐξωτερικῆς ζωῆς τοῦ κλήρου, ἡ ἐξωτερικὴ ἐμφάνισις του κ. ἄ. νὰ μεταβάλλωνται, ἐκεῖνο ὅμως τὸ ὅποϊον δὲν πρέπει νὰ μεταβάλλεται εἶναι ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ εὐσέβεια, οἱ πολῦτιμοι αὐτοὶ ἀδάμαντες, οἱ ὅποιοι ἐκόσμουν τοὺς εἰρημένους Πατριάρχας. Ὡ εὐκλεεῖς Πατριάρχαι, τετιμημένοι ταγοὶ τῆς Ἐκκλησίας, ἐξακολουθεῖτε νὰ μᾶς διδάσκητε μὲ τὰ ἔργα σας. Ἐξακολουθεῖτε νὰ φυλάσσετε καὶ νὰ σκέπετε τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν· αἱ ἱεραὶ σκιαὶ σας ἄς περικυκλώνουν πάντοτε τὴν θεῖαν αὐτὴν Κιβωτὸν ἐπιπλέουσαν ἐν μέσῳ τοῦ κατακλυσμοῦ τῶν συμφορῶν. Σηκωθῆτε, τὴν ἱεράν αὐτὴν στιγμὴν, ἀπὸ τὰ μνήματά σας νὰ ἰδῆτε

ἡμῶν μετριότητα ἀπονεμομένη υἱικὴ ἀγάπη καὶ τὸ χριστιανικὸν σέβας καὶ ἡ ἐκεῖθεν ἀμοιβαίως ἐκπηγάζουσα ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν φιλόστοργος πατρικὴ διάθεσις, οὐκ ἠδύναντο τῇ στιγμῇ ταύτῃ, εἰ μὴ τοιαῦτα νὰ κινήσωσιν ἐν ἡμῖν τὰ αἰσθήματα».

πῶς ἐκεῖνο ποὺ ἐπιστεύσατε καὶ ἐδιδάξατε ἐφηρμόσθη καὶ εἰς σᾶς τοὺς ἰδίους, ὅτι ἡ ἀρετὴ τιμᾶται καὶ μετὰ θάνατον, ὅτι «εἰς μνημόσυνον αἰώνιον ἔσται δίκαιος». Δὲν εἴμεθα ἄξιοι νὰ εὐχηθῶμεν διὰ Σᾶς, εὐχηθῆτε σεῖς δι' ἡμᾶς τοὺς ἀμαρτωλοὺς, παρακαλέσατε τὸν Θεὸν νὰ δώσῃ καὶ εἰς ἡμᾶς, τὰς νοεράς τοῦ Δαβὶδ πτέρυγας διὰ νὰ πλησιάσωμεν εἰς τὴν οὐράνιον σας κατοικίαν, νὰ ἐπικοινωνήσωμεν ἡμεῖς οἱ θνητοὶ ζῶντες μὲ τοὺς ἀθανάτους τεθνεῶτας καὶ ἐν τῇ ἐπικοινωνίᾳ αὐτῇ τῇ μυστικῇ νὰ ἀκούσῃτε μίαν φωνὴν ἀκόμη συγκινητικὴν φωνὴν ποὺ βγαίνει ἀπὸ τὰ βάθη τῆς τιμώσεως ὑμᾶς καρδίας μας «αἰωνία σας ἡ μνήμη σεβαστοὶ καὶ δεδοξασμένοι Πατριάρχαι.

 SISMANOGGIO
MIGARD

